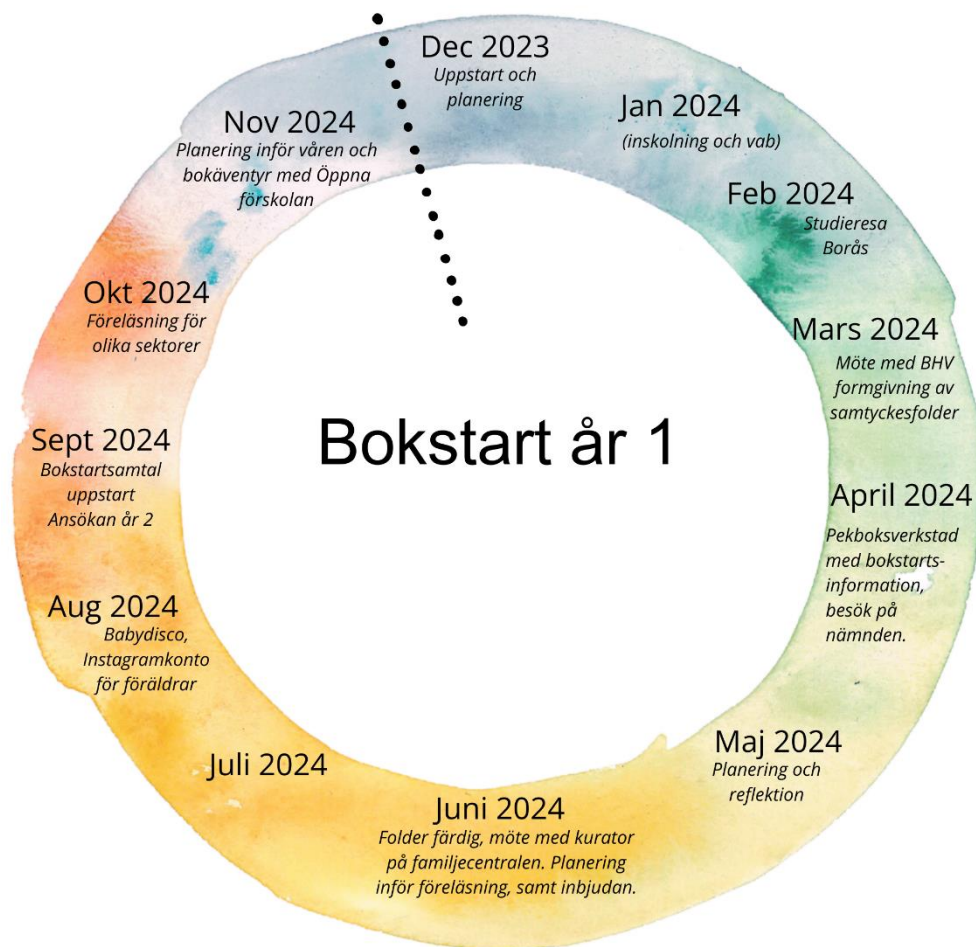




Bokstart Eksjö- det första året

Bakgrund

I Eksjö kommun på småländska höglandet finns det sen tidigare ett regionalt Bokstartarbete vid namn Språklust. När vi på Eksjö stadsbibliotek började fundera på att ansöka om Bokstarts projektbidrag som kommun ville vi kroka i det arbete som redan görs och fördjupa det samarbete som redan finns. Region Jönköping läns Språklust innebär bland annat en föräldrastödsutbildning som heter *Storken kommer*, hembesök av BHV-sköterska med bokgåva till alla 8-månadersbebisar, samt läsning på recept från logoped m.m. Vi hade redan ett nätverkande samarbete med Öppna förskolans pedagoger och det kändes naturligt för både oss och för dem att fördjupa det samarbetet och utveckla Bokstart Eksjö tillsammans.

Förarbetet för oss innebar att läsa en hel del om hur andra Bokstartprojekt hade sett ut och sen fundera på vilka metoder som skulle fungera långsiktigt hos oss. Eksjö är en relativt stor kommun sett till yta, ungefär 52 kilometer lång och ungefär 27 kilometer bred, med stor spridning på invånare. Befolkningsmängd i hela kommunen är ca 17750 (2023) varav 11088 bor i Eksjö tätort. Vi har ett stadsbibliotek i Eksjö samt en biblioteksfilial i Mariannelund samt en bokbuss som kör runt till de mindre kringliggande samhällena.

För oss kändes det mer långsiktigt att prova en alternativ metod till det traditionella hembesöket som många andra bokstartprojekt arbetar med. Vi läste om Bokstart på Arvika bibliotek som efter pandemin växlat om till bokstartsbesök på biblioteket och hörde av oss till dem för att ta del av hur de arbetade. Detta gav inspiration till hur vi skulle kunna arbeta med Bokstart i Eksjö kommun. Vi kände oss fortfarande väldigt nyfikna på hur man kunde utveckla arbetet med läsfrämjande i tidiga åldrar och fick tips om att resa på studiebesök till "Knacka På" i Borås. Detta förslag skrevs in i vår projektansökan.

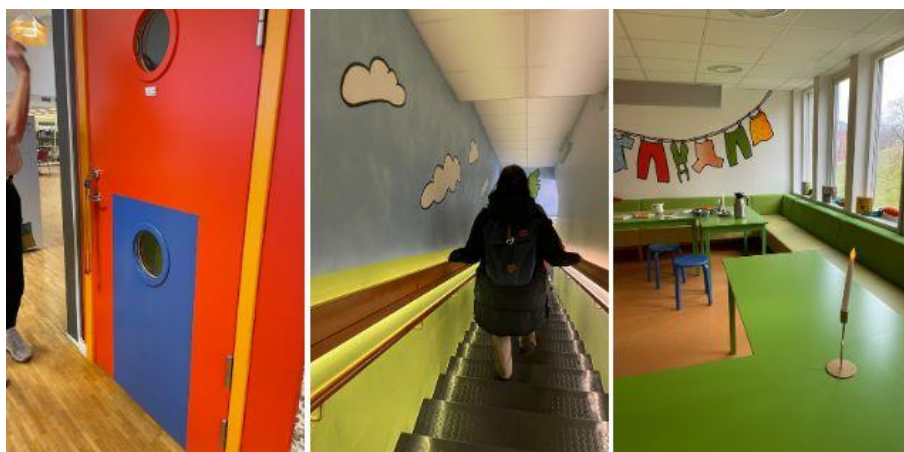
Parallellt med tankarna kring hur man möter bebisar och deras vuxna ville vi samtidigt starta en fortbildningsprocess bland all personal som arbetar med och för barn och familjer inom kommunen, samt politiker inom kommunens nämnder. Då vi tidigare varit på en föreläsning med Maria Heimer ville vi gärna bjuda in henne just till detta ändamål. En informativ och inspirerande föreläsning riktad till chefer och företrädare från olika sektorer och områden inom kommunen.

Allt detta kokades ner till en projektansökan som blev beviljad hösten 2023.

Förberedelse

I december 2023 hade vi vårt första planeringsmöte med den nybildade arbetsgruppen för Bokstart Eksjö som bestod av projektledare, barnbibliotekarie samt två förskolepedagoger från Öppna förskolan. Vi ville att vårt samarbete skulle fördjupas och det första vi gjorde var att planera mer verksamhet tillsammans. Vi planerade för besök i varandras verksamheter och gemensamma läsfrämjande aktiviteter.

I februari åkte vår arbetsgrupp på studiebesök till Knacka På i Borås, som är en del av Borås stadsbibliotek. Det riktar sig till åldern 0-3 år och ger barnen en interaktiv upplevelse av att "gå in" i Knacka På-boken (av Anna-Clara Tidholm). Det var så mycket som var genuint inspirerande med Knacka på i Borås. Det var smakfullt inrett (i samråd med Tidholm) och väl genomtänkta kreativa och pedagogiska lösningar. Det kändes verkligen unikt. Lyckliga de barn som får växa upp i Borås, så kändes det. När man vet hur långa beslutsprocesser det är i kommuner samt hur unikt det är att satsa på barnkultur för de allra minsta var det minst sagt en guldupplevelse att få se deras arbete.



Vi hade även fått tips om ett Bokstartprojekt strax utanför Borås och åkte vidare till Hässlehuset samt Boda Familjecentral. Vi träffade en erfaren bokstartare som arbetat med hembesök i flera år i mångspråkiga områden och hon delade med sig av sina tankar och praktiska tips. Hon arbetade även en del av sin tjänst

som bibliotekarie på Familjecentralen och den samverkan som fanns mellan personalen på Boda Familjecentral var otroligt inspirerande. Vi var mycket tacksamma för den resan. Vi tog med oss många nya idéer och tankar hem.

Under våren genomfördes olika möten och träffar för att informera om Bokstart Eksjö. Projektledaren gjorde en presentation på Samhällsbyggnadsnämnden om visionen för Bokstart Eksjö. Det fanns många frågor och även en öppenhet för att vara med och stötta detta arbete långsiktigt.

Det bokades in ett möte med sköterskorna på barnhälsovården i Eksjö kommun för att samtala om huruvida de kunde tänka sig att dela ut en samtyckesblankett på hembesöket vid 8-månaderskontrollen. De var mycket positiva och hjälpte till med att ringa in vilka språkgrupper som skulle behöva översatt text. Vi pratade även om väntrummet och hur vi kunde göra det mer inspirerande för familjerna som kommer dit.

Tid ägnades åt att skriva och formge en samtyckesblankett i samråd med BHV-sköterskorna på familjecentralen. Denna blankett började delas ut under hösten 2024 på det hembesök som BHV-sköterskorna gör vid 8-månaderskontrollen. I denna folder bjuder vi in barnet och deras vårdnadshavare till ett bokstartsamtal på biblioteket. Vid bokstartsbesöken erbjuder vi tolk via telefon om det önskas.

Tillsammans med Öppna förskolan

Hösten 2024 tog vi fram ett gemensamt programblad med all verksamhet som finns för barn på både biblioteket och öppna förskolan, enkelt och tydligt för vårdnadshavare. Tillsammans med Öppna förskolan har vi bland annat dramatiserade sagostunder, pekboksverkstad där man får göra sig egen pekbok samt babydisco. Samtliga med information om Bokstart, boktips och lässtund.

Vårt filialbibliotek i Mariannelund ligger i ett område med många utrikesfödda invånare. Vi har tillsammans med Öppna förskolan startat en minibibbla i deras lokaler samt bjudit in till fler aktiviteter för små barn på biblioteket.



Bokstartsbesök på biblioteket

Vi bjuder in de familjer som lämnat in en samtyckesblankett till ett bokstartsamtal på biblioteket. De får själva välja om de vill komma till Eksjö stadsbibliotek eller till Mariannelunds bibliotek beroende på var de bor. Besöket som tar ca 20-30 minuter, går till så att vi först småpratar lite om deras läsvanor, om de har några böcker hemma. Barnen är mellan 9 månader till 1 år när de kommer och de lite äldre är ofta väldigt rörliga. På golvet ligger flera böcker framtagna och en del barn börjar läsa direkt medan andra är lite mer

avvaktande. Bokstartaren informerar om barnets språkutveckling och hur den kan stärkas av sånger, ramsor och böcker. Vi läser och sjunger lite och pratar även om skärmanvändning, även de vuxnas. En del föräldrar har många frågor, samtalet styrs lite av vilka behov familjen har. Bokpåsen från Bokstart delas ut med information och bokgåva. Vi har valt ut *Mini barnkammarboken Promenad* då den har många olika små ramsor och bilder samt att den är tuggtålig. Vi tipsar om olika typer av småbarnsböcker samt gör bibliotekskort till de som vill ha.



Bokgåvoprogram 0-3 år

- 8 månader – Knacka på delas ut av BHV vid hembesök (från Språklust)
- ca 10 mån – Mini barnkammarboken Promenad vid bokstartsbesök (från biblioteket)
- ca 1 år – Djuren vid uppföljande gruppträff för bokstartsfamiljer (från biblioteket)
- 2,5 år – Barnet får välja en bilderbok hos BHV vid hälsobesök (från biblioteket)

Instagram

Vi har startat ett instagramkonto som vi fyller med fakta, barnsånger, boktips och aktiviteter för de som använder sociala medier. Vi vill sprida läsförande inspiration även i dessa flöden.

Föreläsning om små barns språkutveckling

Under hösten genomförde vi även en föreläsning för representanter från olika yrkesgrupper, bl.a förskolechefer, familjebehandlare, kurator, språkutvecklare, familjerättschefen, bibliotekarierna, politiker, hållbarhetsstrateg och behandlare från öppenvården. För att Bokstart ska få verklig långsiktig effekt i kommunen är det viktigt att alla får del av kunskap och forskning kring små barns språkutveckling samt små

barns rätt till språk ur ett demokratiskt perspektiv. Vi bjöd in föreläsaren och författaren Maria Heimer att hålla i denna föreläsning med efterföljande samtal och diskussioner. Efterföljande diskussionsgrupper skapade efterfrågan och förutsättning för framtida sektorsövergripande samverkan kring små barns språkutveckling.

Reflektion

Att arbeta med Bokstart är att aldrig bli färdig. Det finns så mycket man kan göra och det är så roligt att möta familjer. Utmaningen är att hitta en form som är långsiktig, som inte är personberoende, samt hur man möter de som är svårast att nå – de som behöver det mest.

Att möta familjer på biblioteket är bra på många sätt. Har de väl kommit hit vill de flesta skaffa lånekort och låna böcker. Vi samtalar utifrån min givna mall men varje samtal blir samtidigt unikt, beroende på de som kommer. Barnen har varit mellan 9 till 13 månader och det styr hur samtalet utformar sig. En del barn är det svårt att få kontakt med, de samtalen känns viktigast. Många barn är vana med böcker redan, det märks på hur de kastar sig över de böcker jag lagt fram. De föräldrarna har redan tagit till sig information om språkutveckling och ibland känns mina samtalspunkter överflödiga. Jag funderar mycket på hur jag ska nå dem som inte vill komma. Vi får kanske göra om inbjudan lite och lägga till ett alternativ som är att man bara hämtar bokstartspåsen, utan krav på möte. Arbetet fortsätter.